

18.10.2023

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta / HE 57/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain 5 luvun 8 §:n muuttamisesta

Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalausunto

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi lääkekorvausjärjestelmän lääkekustannusten vuosioma-vastuun tasoon pysyvä tasomuutos vuoden 2024 alusta. Esityksen tavoitteena on välttää vuosiomavastuun määrän merkittävä nousu vuosiomavastuun vuoden 2023 määräaikaisen tason jäädytyksen jälkeen ja parantaa näin paljon lääkkeitä käyttävien asemaa. Lisäksi vuosiomavastuun määrän tarkistamista koskevaa säännöstä ehdotetaan selkeyttäväksi.

Vuosiomavastuun ylittäminen vuonna 2022

Vuosiomavastuu (592,16 euroa) ylittyi vuonna 2022 noin 7,3 prosentilla (281 053 henkilöä) kaikista lääkekorvauksia saaneista henkilöistä. Pääosalla (73 %) ylitys tapahtui ≥ 10 ostokerralla ja noin 3 prosenttia (8 150 henkilöä) vuosiomavastuun ylittäneistä ylitti katon kertaostolla.

Korkeat lääkekustannukset ovat yleisempiä vanhemmissa kuin nuoremmissa ikäryhmissä. Vuosiomavastuun ylittäneistä 61 prosenttia oli vähintään 65-vuotiaita ja jo lähes 78 prosenttia vähintään 55-vuotiaita. Pitkäaikaissairastavuus on vuosiomavastuun ylittäneillä henkilöillä yleistä ja heistä yli 90 prosentilla on vähintään yksi erityiskorvausoikeus. Vuosiomavastuun ylittäneet henkilöt painottuvat matalampiin tuloryhmiin (65 % kuuluu viiteen alimpaan tulodesiiliin) ja simulointien mukaan toimeentulotukea sai yli 7 prosenttia vuosiomavastuun ylittäneistä henkilöistä.

Vuosiomavastuun tasomuutoksen vaikutukset

Ostavastuun alentamisen suoran vaikutuksen osuuden arvioidaan olevan noin 11 miljoonaa euroa ja käyttäytymisvaikutusten osuuden noin 6 miljoonaa euroa. Tämä tarkoittaa sitä, että lääkkeiden vuosiomavastuun alentaminen lisäisi sairausvakuutuksen sairaanhoitovakuutuksen menoja yhteensä noin 17 miljoonalla eurolla. Valtion osuus olisi noin 11 miljoonaa euroa.

Vuosiomavastuun alentaminen 674,23 eurosta 625,30 euroon lisäisi vuosiomavastuun ylittäneiden määrää simulointien mukaan 11 prosentilla eli 28 500 henkilöllä. Suhteessa vuoden 2023 jäädytettyyn vuosiomavastuuseen (592,16 euroa) vuoden 2024 ehdotettu vuosiomavastuu 625,30 euroa vähentää vuosiomavastuun ylittäneiden määrää noin 19 000 henkilöllä.

Vuosiomavastuun tasonmuutoksella on Kansaneläkelaitoksen simulointien perusteella kohtalaisen pieni vaikutus lääkekorvauksia saavien keskimääräiseen vuosiomavastuuseen. Eniten hyötyvät vanhemmat ikäluokat ja kaikkien 75 vuotta täyttäneiden keskimääräinen vuosiomavastuu on muutoksen jälkeen noin 306 euroa, joka on noin 6 euroa vähemmän kuin nykyisen lainsäädännön mukaisessa tilanteessa. Vastaavasti 64–74 -vuotiailla keskimääräinen vuosiomavastuu on muutoksen jälkeen noin 228 euroa, joka on noin 4 euroa

vähemmän kuin nykyisen lainsäädännön mukaisessa tilanteessa. Nuoremmissa ikäryhmissä muutoksesta hyötyvät erityisesti pienempituloiset, vanhemmissa ikäryhmissä hyötyjät jakautuvat tasaisemmin kaikkiin tuloryhmiin.

Hanna Koskinen

Ryhmäpäällikkö , FT